

«Байанайдаах булчуттар»

Оскуолаба кириэн иннинээби саастаах уолаттар

ортолоругар күрэх.

Бытыллар күнэ: _____

Бытыллар сирэ: спортзал, ч.

Хамаанда састааба: 5 уол

Сыала-соруга:

- Сэтинньи ый Баай Байанай ыйа буоларын оҕолорго тиэрдии, булт тэриллэрин билиһиннэри.
- Оҕону эт-хаан, өй-санаа өттүнэн сайыннарыы, сытыы-сымса буоларыгар дьулуһуу.
- Уол оҕоҕо айылбаба, сиргэ-уокка харыстабыллаах сыһыаны иитии.

1 чааба «Кыһын»

Бытааччы: Сэтинньи ый – Байанай ыйа. Байанай диэн булт иччитэ. Кини ойуур кыылларын, көтөрдөрүн харыстыыр. Ойуурга куһаҥан санаалаах, кыыллары барытын харыстаабакка кыдыйа сылдыар булчут кэллэбинэ кыыллары көтөрдөрү ыраах куоттаран, күрэтэн кэбиһэр эбит. Ол иһин ойуур кыылларын-көтөрдөрүн биһиги Байанай оҕолоро диэн ааттыбыт. Байанай көнөс, кэччэгэй киһини сөбүлээбэт, булдуттан бэрсибэт.

Бу ыйга булчуттар ыраах бултуу-алтыы бараллар. Күндү түүлээби эскирэтэллэр, эһэкээннэригэр сүгүрүйэн айах туталлар. Оту-маһы алдьатыам суоҕа, наадыарбын эрэ ылыам диэн андабар этэллэр. Саха булчута бултаан дьизэ кэргэнин иитэр-аһатар, таныннарар.

Оҕолор хоһоон ааҕан иһитиннэриэхтэрэ, ырыа ыллахтара, күрэхтэһиэхтэрэ.

Хоһоон «Кыһын»

Булчут киирэр. Үтүө күнүнэн оҕолор! Мин эһиэхэ ыалдьыттыы кэллим , булчуттарбын бултуу илдэ бараары. Ол барыахпыт иннигэр булчуттарга оонньуу оонньотон көрөөрү гынабын.

Бытааччы: Көмүс кыымын ыһыахтаан

Кутаа уота умайда

Сырдаан, көстөн кэллилэр

Харыйалар, бэс мастар,
Муһуннулар көрдөөх дьоннор сааһыттар.
Көрү-нары тэнитэн
Сэһэн –номох эргитэн
Булчут дьонум айдаарар.

Булчут алгыһа.

Аал уотум иччитэ,
Алтан сэбэрэй эһэм.
Баай хара тыам иччитэ
Баай Байанай!
Алтан чуораан айаххар
Алҕаан аһатабын
Аһаа-сиэ, күлүм гын,
Мичик гын!

Булчут: Билигин биһиги , тыаҕа бултуохпут иннинэ ойуур олоҕун төһө билэргитин билиэхпит.

Таабырыннар.

1. От-мас аһылыктаах ойуоккалаан оҕонньор баар үһү (Куобах)
2. Тор-тор торулуур маһы тонсуйар баар үһү (Тонсоҕой)
3. Ууга олохтоох,от аһылыктаах кыыл баар үһү (Андаатар)
4. Отоннооҕор оччугуй,оҕустааҕар күүстээх баар үһү (Буулдыа)
5. Баһаам элбэх аанынан ким да тахсыбат үһү (Илим)
6. Бииргэ миинниллэр икки ат баар үһү (Хайыбар)

2 чааһа күрэх «Булчуттар»

Хамаандалар жеребьевкаҕа кэлэллэр. Хамаандалар ааттарын билиһиннэрэллэр.

Нэһилиэк аата- _____ – хамаанда аата « _____ »

Бастакы түһүмэхпитин сабалыбыт:

1.Бэйэни билиһиннэри:

Нэһилиэк аата _____ - « _____ »-оҕо уһуяана

2.Иккис түһүмэх сабаланаар. «Балыктааһын»

Свисток тыаһаатабына 5 уол балыктыыр тэриллэригэр сүүрэн тийэн балыктарын хаптарбытынан бараллар (15 балыгы барытын хаптарбыт хамаанда миэстэтигэр сүүрэн тийэр).

Бытааччы: Оҕолор бэлэмнэнэбит, миэстэбитигэр турабыт.

(Төгүрүк обуроччаҕа балыктар макеттара сыталлар ону хаптараллар)

3.Үһүс түһүмэх «Сыал бырабы»

Биирдии оҕо биирдиитэ бырабар, таптабына зачет, тэйэн таптабына аабыллыбат (сурааһыны тэпсиллибэт, свисток бэрилиннэбинэ биирдэ бырабаллар)

(Кыыл макеты таба бырабыахтаах)

4.Төрдүс түһүмэх «Илим сүөрүү»

Бары бииргэ сүүрэн тийэн «илими» сүөрэллэр (көмөлөһүү суох буолар), сүөрэн бүшпүт оҕо миэстэтигэр сүүрэн тийэ охсор.

(Төкүнүк обуроччаҕа быалар сыталлар)

5. Бэһис түһүмэх сабаланаар “Булт тэрилин хомуйуу”

Оҕо рюкзактаах сүүрэн тийэн биир булт тэрилин ылан уктар, рюкзагын хаппахтыыр, кэтэр уонна сүүрэн тийэн иккис оҕо биэрэр.

(Төкүнүк обуроччаҕа 5 устуука булт тэриллэрэ уонна 5 устуука оонһуурдар сыталлар, оҕо сөпкө булт тэрилин уктан аҕалыахтаах)

6.Алтыс түһүмэх сабаланаар «Эстафета»

Саалаах оҕо сүүрэн тийэн биир мончуугу ылар уонна төттөрү кэлэн саатын салгыы иккис оҕо биэрэр (оҕо саатын сүкпүт буолуохтаах, саа уоһа үөһэ буолуохтаах).

Бытааччы: Жюрилар түмүктэрин таһаарыахтара.

Ырыа «Маннайгы хаар».

Хас биирдии хамаандаҕа анал бириистэр туттарыллаллар, номинациялар. Саамай элбэх очколаах хамаанда кыайар “Байанайдаах булчуттар” диэн номинация туттарыллар.

Ыгытааччы: Манан кыракый күрэхпит түмүктэнэр.

Күрэх кыттыылаахтарыгар барҕа махталбытын тиэрдэбит кэлэн кыттыыны ылбыккыт иһин.

Түмүк. Биһиги аар тайҕабытын, тулалыыр айылҕабытын мэлдьи харыстыабын! Оччоҕо эрэ көтөр-сүүрэр үксүө, Баай Байанайбыт араас булдуна күндүлүү туруо!

Оонньуу түһүмэхтэрэ	Бэйэни билиһиннэри	Балыктааһын	Сыал быраҕы	Илим сүөрүү	Булт тэрилин хомуйуу	Эстафета
Хамаандалар ааттара						

1-5 очко (үрдүк-5, намыһах-1)